

MEERA

Inkörsport
till tyngre
läsning 2022

MAGASIN OM BARN- &
UNGDOMSLITTERATUR
UTGIVET AV FIBUL i.f.

MERA UTRYMME ÅT DET SOM KRYMPER

JAG HÖRDE nyligen en finlandssvensk ledarskribent beskriva hur dagens medielogik gör att dagstidningarna blir mer och mer som kvällstidningar. Redaktionerna följer noggrant med hur många som läser tidningens olika texter på nätet, och innehåll som får många klickningar producerar man mera av, medan genrer som bara få läser ges allt mindre utrymme. Blåljusjournalistiken sväller ut, medan litteraturkritiken och det övriga kulturinnehållet krymper.

DET HÄR är särskilt illa för barn- och ungdomslitteraturen, som vanligen får mindre utrymme i spalterna än den litteratur som skrivs för en vuxen målgrupp. Journalisten och författaren Elina Lappalainen skriver i en kolumn i Helsingin Sanomat 30.7.2022 om det motstridiga i att vuxna hela tiden talar om att barn borde läsa mera, utan att för den skull själva följa med vilka fantastiska barn- och ungdomsböcker som ges ut idag och köpa dem. (För att inte tala om att de vuxna skulle läsa barn- och ungdomslitteratur för sin egen skull.) Inte ens våra allra mest prisbelönta och översatta barn- och ungdomsförfattare i Finland säljer i särskilt stora upplagor.

BLAND ANNAT av den här anledningen är det oroväckande att den konsumentupplysning som dagstidningarnas kvalitativa litteraturkritik utgör ges allt mindre spaltutrymme. Genom Magasinet MERA, vars femte nummer du nu håller i din hand, gör vår förening Fibul därför en viktig insats. MERA riktar sig främst till vuxna som vill bekanta sig med årets skörd av barn- och ungdomslitteratur som skapats på svenska i Finland och fungerar som en inkörsport till tyngre läsning för läsare i alla åldrar.

KATARINA VON NUMERS-EKMAN,
FÖRFATTARE OCH SEKRETERARE I FIBULS STYRELSE

REDAKTÖR & ART DIRECTOR SAMT PÄRMBILD & VIGNETTER: NADJA ANDERSSON

FIBUL rf – Författare och illustratörer av barn- och ungdomslitteratur

Vi verkar för att höja statusen och öka synligheten för barn- och ungdomslitteraturen på svenska i Finland, förbättra förutsättningarna och öka resurserna för professionella barn- och ungdomsboksskapare samt fungera som forum för diskussion och samarbete både nationellt och internationellt kring barn- och ungdomslitteratur.

Vill du bli medlem? Alla som gett ut minst en barn- eller ungdomsbok på svenska i Finland kan bli medlem. **Se vår hemsida www.fibul.fi** för mer information. **Vi vill rikta ett stort tack** till till Föreningen Konstsamfundet, Stiftelsen Emilie och Rudolf Gesellius fond och Svenska kulturfonden.

Innehåll

- 4 Maria Turtchaninoff
Tröst i mörkret
- 6 Sanna Sofia Vuori
En isbjörns trösteböcker
- 8 Henrika Andersson
I nöd och lust
- 12 Lena Frölander-Ulf
Forskare, aktivist & superhjältinna
- 14 Nadja Andersson
Writing, Grief & Picturehooks
- 18 **ÅRETS BÖCKER**
Katarina Gäddnäs

TRÖST I MÖRKRET

Kolumn av Maria Turtchaninoff
Illustration av Nadja Andersson

KLOCKAN ÄR 03. Jag ligger vaken och blundar mot mörkret. Kan inte sova. Tankarna snurrar. Jag sträcker mig efter mobilen. Facebook, Twitter, världens elände kommer in i mörkret. Nyhetsartiklar, ondskefulla kommentarsfält. Sen kan jag garanterat inte somna.

KLOCKAN ÄR 03. Jag är barn och delar sovrum med min mamma. Jag ligger vaken och blundar mot mörkret. Kan inte sova. Allt jag är rädd för dansar förbi: De levande huvudena från filmen jag nyss såg. Mobbarna. Skolmaten. Till slut smyger jag upp för att inte väcka mamma, går ut i vardagsrummet och tar den tryggaste bok jag vet ur bokhyllan: *Muminpappans memoarer*. Jag lägger mig på rygg i soffan, tänder läslampan och drar den gula yllepläden över mig. Sjunker in i den välbekanta berättelsen där ingenting hemskt någonsin händer. Muminpappan och hans vänner letar överraskningsägg i Självhärskares park. Det är det mysigaste i hela boken. På morgonen vaknar jag i soffan med lampan tänd.

ÅTTIOTALETs litteratur för unga läsare innehöll ofta Problem. Jag ville inte läsa om Problem. Dem hade jag helt nog av själv, och att läsa om någon annan med samma Problem hjälpte inte det minsta. Det bara fick mig att återuppleva min egen ångest och hjälplöshet. De Problem som gick an var sådana med drakar eller vita häxor, för de visade mig att drakar kan dödas och häxor övervinnas.

ISTÄLLET vände jag mig till mina tröstböcker när jag var rädd, orolig eller inte kunde sova. En som fungerade i många år var *Lyckliga dar*, en bilderbok som tillhört min pappa och handlade om en tomte som höll värdshus för ängens alla små djur och kryp. Tomtens förråd var fulla med mat när stormen slog till, och den farliga världen hölls på tryggt avstånd utanför hans stadiga väggar. Också flickböckerna från min mammas och min mormors barndom var bra tröstböcker. Hjältinnorna var alltid kända och rejäla flickor med rosiga kinder och trogna väninnor, och det förekom garanterat inte skilsmässor, trakasserier, övergrepp eller något annat av de teman socialrealismen på åttiotalet var så förtjust i. Fattigdomen, som beskrevs till exempel i *En flicka hela dan*, var enbart pittoresk och löstes med ett arv på slutet. (Detta är naturligtvis problematiskt ur en annan synvinkel, men det förstod jag inte då.)

MED ANDRA ORD: det fanns ingenting som skavde eller störde eller gjorde ont i mina tröstböcker, och därför var de den bästa medicinen mot nattlig sömnlöshet och rädslor.

Till skillnad från telefonen.

En isbjörns trösteböcker

Text av Sanna Sofia Vuori
Illustration av Nadja Andersson

Vad betyder en tröstebok för barn?
Jag diskuterar böcker och vikten av att de finns med min fyraåriga vän som vill bli kallad Isbjörn i den här intervjun. Hon är bekant med böcker och upplever många böcker varje dag. Är hon en expert på trösteböcker?

Vad är det viktigaste med en bok?

-Att titta på den. Jag tycker också om att lyssna när nån läser för jag kan inte riktigt läsa.

Vilken är din allra viktigaste bok?

-Alla böcker är bra.

Men om det bara fanns en enda bok kvar i världen, vilken önskar du att det var?

-Det händer aldrig... Jag vet inte... Inte kanske den allra viktigaste, men *Mörkövahti* och *Bullerbyn* är viktiga. Fanns det fler frågor? Kan inte pappa svara nu?

(Pappa svarar Eeva-Liisa Manners *Tämä matka* är hans viktigaste bok).

Man säger att böcker kan vara trösteböcker. Hur kan en bok trösta, tänker du?

(Nu är hon med på noterna igen)

-Om liksom allt far bort, kan man ännu ha böcker och då är de trösteböcker. Om man har lämnat sitt hem, så har man ännu dem. Och har man inga egna, kan man låna, t.ex. på bibban. Då får man ha dem några dagar och då kan man ju läsa dem och de tröstar.

Om du själv är ledsen, vad skulle du vilja läsa helst då?

-Jag sku hellre läsa en glad bok, inte en annan lessen, för då blir jag ännu mera lessen. Av lessen saker blir man ju också lessen.

Vilka andra känslor kan en bok väcka hos dig?

-Böcker kan ge annorlunda känslor. Om det är fast en ny bok, kan man få jännä känslor. Om jag läser arga böcker blir jag arg. När vi läser *Musse* (av Eva Lindström) känns det gulligt.

Hur menar du gulligt?

-Liksom - bra.

Läser du hellre en och samma bok en gång eller flera gånger?

-Jag vill läsa samma bok många gånger och då vet man hur det var och det är roligt.

Hur känns det när någon läser för dig?

-Det känns tryggt när nån i min familj läser, men om man inte känner den som läser känns det inte så tryggt. Det bästa stället att läsa på är hemma. Där känner jag alla. Om det inte är tryggt så törs man inte. Men det har inte hänt mig. Varje kväll läser någon en, två eller tre böcker för mig. Oftast blir det nog tre. Aldrig noll.

Om du själv var med i en bok, vilken skulle det vara?

-*Pippi Långstrump*. För då kunde jag skriva hur det ska gå. Jag skulle också vilja vara Elsa (från *Frozen*, som baserar sig på filmen med samma namn som baserar sig på boken *Snedronningen* av HC Andersen) för hon är trolig, kan trola is. Vi är både lika och olika. Vi har båda flätor men jag kan inte trola is. Men jag har aldrig varit med i en bok.

Min fyraåriga vän Isbjörn vet hurdana böcker hon gillar och hon har ett brett bokregister. Hon leker gärna kring böckerna och de är en naturlig del av hennes liv. Både de fysiska böckerna i bokhyllan och karaktärerna, platserna och händelserna i dem. Att ha böckerna att ty sig till i alla situationer i livet är en tröst och en trygghet. En trygghet jag önskar alla barn och alla människor i världen hade.

Isbjörns bästa tips på

en glad bok: *Bullerbyn* av Astrid Lindgren
en rolig bok: *En egen flock* av Maria Nilsson Thore
en arg bok: *Vem är arg?* av Stina Wirsén
en ledsen bok: *Ledsen* av Lotta Olsson och Emma AdBåge

I NÖD OCH LUST

Text av Henrika Andersson
Illustration av Elin Löf

HENNES ÖGON är stora som glaskulor. Flickan vänder på huvudet då jag stiger in, jag läser rädsla och panik i blicken. För två dagar sedan kapade de hennes ben. Armarna är sträckta över sjukhuslakanet, fingrarna knyter sig. Jag säger hej och hennes namn. Jag berättar att jag har kassen full av bästa böcker. Hon vänder blicken upp i taket. Jag ställer ner väskan och plockar bland bilderböckerna medan jag frågar om hon nån gång har träffat en Barbapapa? Svaret uteblir men huvudet vänds mot mitt håll och boken i min hand.

TIDIGARE samma morgon ringde jag min kontaktperson på Barnkliniken. Enligt vår överenskommelse får jag varje vecka en lista på de inlagda barn som önskar läsning. Jag får också veta vad de gillar och viktiga fakta om deras nuvarande tillstånd. Under en dag besöker jag tre eller fyra barn i varierande ålder på olika avdelningar. Barn som legat inne en längre tid, som tröttnat på filmer och tevespel men sällan har ork eller kapacitet att läsa själva. Barn som är

utleda, illamående, arga men också hungriga på bra berättelser som ger dem annat att tänka på. Den här gången har man ändå glömt att berätta för mig att flickan förlorat sina ben. Snabbt har jag smusslat undan *Visst kan Lotta cykla* som jag först hade tänkt läsa. Tack och lov har jag alltid med mig ett tjugotal prima berättelser som jag kan välja mellan.

-Barbapapa har varit ledsen i flera dagar. Jakob och hans föräldrar är oroliga för honom. De försöker muntra upp honom men ingenting hjälper, börjar jag. Jag håller boken högt så hon kan se bilderna. Jag ställer inga frågor. Uppslag för uppslag bygger vi upp den nya världen.

NÄR *Barbapapas resa* är slut har flickans mun blivit alldeles rund och hennes ögon ser rakt på mig.

-Vill du att jag läser på nytt?

FLICKAN plutar med munnen. Andra gången läser jag med större flyt. På femte sidan avbryter jag läsningen och frågar:

-Var tror du Barbamamman gömmer sig?

EN LITEN HAND åker upp och pekar. Berättelsen fortsätter och flickan hjälper att vända sida. Efter tredje läsningen trycker hon på knappen för att höja den övre sänggaveln. Jag väljer *Det var det fräckaste!*, boken om mullvaden som undrar vem som bajsat på hans huvud. Mullvaden går på jakt efter den skyldiga och i mitten av berättelsen hörs ett gurglande läte. Vi skrattar och läser igen. Igen. Och igen. Och efter en halvtimme knackar det på glasrutan. Två bleka för-

äldrar står bakom dörren och vinkar. Vi läser nu om den guldfjälliga fisken som rymt och gett sig ut på äventyr. Flickans fingrar stryker över fjällen och korallerna i boken. Det glimmar av guld i undervattensvärlden. När föräldrarna stiger in och vi blir avbrutna ser flickan orolig ut. Denna gång gör jag ett undantag och säger att hon får behålla boken. Jag föreslår för föräldrarna att de kan läsa den klart tillsammans, att vi inte hunnit till slutet. Mamman nickar. Pappan dröjer sig kvar vid dörren. Jag packar ihop för att gå.

-Jag kan komma igen, säger jag men flickans ögon är fästa vid den uppslagna boken.

I mellangången skalar jag av mig skyddskläderna, spritar händerna och böckerna. Jag känner lättnad över att flickan var mitt sista besök för dagen. På vägen ner är jag tom och halsen knyter sig då jag surrar fast mina väskor på cykeln. På hemvägen stannar jag till på ett kafé och plockar fram *Polly får en liten syster*, min egen tröstebok när jag var barn. Jag försjunker i Hobans ombonade värld där den envisa och ofta ganska arga Polly rymmer hemifrån för att ingen verkar bry sig om att hon finns. Men Polly är precis som barnen jag möter på sjukhuset en kämpe och äventyrare. En som vet att livet blir bra mycket roligare med lite hittepå och fantasi.

BÖCKERNA som jag valde att läsa den gången är alla klassiker:

Barbapapas resa av Talus Taylor & Anette Tison

Det var det fräckaste! av Werner Holzwarth

Visst kan Lotta cykla av Astrid Lindgren &

Ilon Wikland

Polly får en liten syster av Russell & Lillian Hoban

12
Jenny Wiik 22

Forskare, aktivist och superhjältinna

Text av Lena Frölander Ulf
Illustration av Jenny Wiik

LINA DAOUK-ÖYRY växte upp med inbördeskrig. Barndomens serietidningar med superhjältar och underfundiga rättvisekämpar känns mer aktuella än någonsin i kampen mot korruption och sönderfall i dagens Libanon.

–Vårt hem låg på en strategiskt viktig gata och husets bottenvåning har varit ockuperad av i princip varje paramilitär grupp som funnits i regionen.

Så beskriver Lina Daouk-Öyry sitt barndomshem i Libanon. När hon i tioårsåldern började få regelbundna panikattacker av otryggheten och skjutningarna i hemstaden Beirut fick hon bo med sin mosters familj i de lugnare bergstrakterna.

–Där lekte jag med mina kusiner. Vi hade en tv-kanal som visade en timme barnfilm om dagen, mest japanska superhjelteanimationer, och inspirerade av dem lekte vi superhjältinnor. Vi höll varandras händer och ropade ”Power of Solidarity!”

Lina läste mycket serier som barn, Stålmannen och andra klassiska superhjältar, men den absoluta favoriten var en tecknad serie som hette *Lulu Tabboush*.

–Jag älskade den serien. Jag hade tjocka böcker med inbundna tidningar. Dem fick man köpa i en enda bokhandel i Beirut och när en ny bok var på väg tvingade jag mamma att gå dit innan de

öppnade. Jag läste den på arabiska och trodde det var en inhemsk serie ända tills jag fick syn på *Lulu & Tubby* (Dell Comics, Marjorie Henderson Buell & John Stanley) på ett bibliotek i London många år senare. Då förstod jag varför karaktärerna hade ätit rätter jag aldrig hört talas om och bott i märkliga hus med sovrum på övervåningen. I Libanon har vi inga tvåvåningshus!”

Lina gick i skola på franska och det har lämnat avtryck i hennes läsning.

–Jag minns också *Le Petit Nicolas* (Lille Niklas) av René Goscinny med illustrationer av Jean-Jacques Sempé. När jag idag försökt läsa den för mina barn förstår de inte alls hur man kunde få stryk av sina lärare, men på åttiotalet i Libanon kändes beskrivningen av en fransk skolmiljö på femtiotalet helt normal, säger Lina och skrattar.

–I skolan läste vi mycket de Beauvoir och Sartre och andra franska klassiker, men ofta är det så att det man tvingas

läsa inte lämnar lika starka avtryck som det man hittat själv.

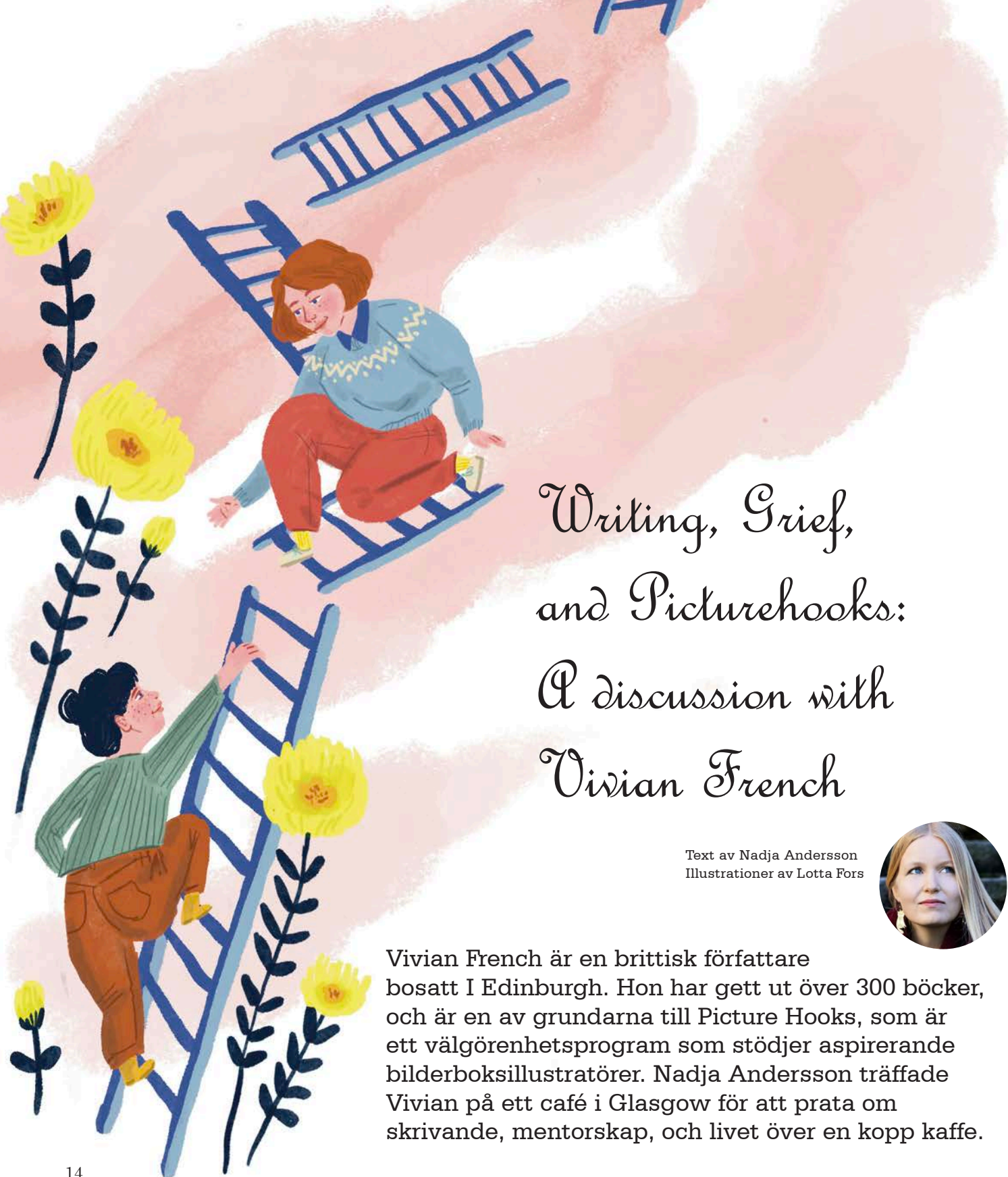
Idag bor Lina i Esbo med sin finsk-libanesiska familj och barnen går i lågstadiet på finska. Hon har en tjänst som docent i organisationspsykologi vid BI Norwegian Business School i Oslo och kallar sig forskande aktivist. Lina var en av frontfigurerna i den libanesiska revolutionen som startade i oktober 2019. Människorna gick ut på gatorna i Beirut i tiotusental för att protestera mot årtal av maktmissbruk.

–För att ingen skulle kunna bestraffas för att vara anstiftare, gick vi alla ut och kallade oss ledare. På det viset fanns det ingen de kunde fängsla. Det var en fantastisk tid. Vi trodde verkligen att allt skulle förändras.

Men det som börjat med hopp om en ny libanesisk vår blev kväst med våld. Libanon är idag ett land i kaos och familjen har valt att leva i Finland, men de reser till Beirut så ofta de kan.

Du verkar ha en stark känsla för rättvisa. Av det du läst som barn, vad skulle du säga att har påverkat dig mest?

–Absolut Lulu Tabboush. Serien handlade om hur Lulu kämpade för rättvisa och stod upp mot mobbare och utfrysare. Där fanns bland annat en hemlig klubb dit inga flickor släpptes in, och det bekämpade hon. Men alltid med snälla och finurliga metoder.

Writing, Grief, and Picturehooks: A discussion with Vivian French

Text av Nadja Andersson
Illustrationer av Lotta Fors

Vivian French är en brittisk författare bosatt i Edinburgh. Hon har gett ut över 300 böcker, och är en av grundarna till Picture Hooks, som är ett välgörenhetsprogram som stödjer aspirerande bilderboksillustratörer. Nadja Andersson träffade Vivian på ett café i Glasgow för att prata om skrivande, mentorskap, och livet över en kopp kaffe.

Is there any book that you feel the proudest of or remember most vividly for any reason?

-I loved writing *The Steam Whistle Theatre Company*. I set it back in 1888 which is when my grandmother was born. I was in a way relating to her, doing research. And I love writing non-fiction because I get to learn things. I did a book called *Yucky worms* for example.

The thing I like best is working with an illustrator right from the beginning, like for *The Most Wonderful Thing in the World* where I worked together with Angela Barret. Angela often illustrated something which was not in the text at all, so then I changed the text to acknowledge it. It's the illustrator's book just as much as mine.

What was the motivation for you and publishing agent Lucy Juckes when you founded the mentoring scheme Picture Hooks?

-I love pictures and picture books, and I work with illustration students as I'm teaching at Edinburgh College of Art.

Lucy asked me one day, if I could help her with a client of hers: An illustrator, who has been to college, got an art degree but doesn't know what to do next. Some of my students at the time also didn't know how to start their careers, so Lucy and I decided to establish a mentoring scheme.

I had a lot of friends who are accomplished illustrators so I went around and convinced them to become mentors for our new project. We selected five mentees and allocated them with a one-to-one mentor. Then we started running conferences and

workshops, anything we could think of that's supportive to illustrators.

What sets us apart from other support programmes is that we are a charity. We pay the mentors; the mentees don't pay anything.

How did the pandemic affect Picture Hooks, and how have you managed to keep the programme going? Would you wish to expand it more in the future?

-During lockdown, we had to go entirely online, but the positive side of that was we were able to reach people all around the world. We had an online festival of illustration with people from Iran, Australia, Germany, America...all over. Now there's a possibility we might set up a similar scheme in Canada.

We also just piloted a Buddy Scheme which is for people who don't have a background in academia. We got somebody there who is a glassblower, we got a tattooist, a set designer... people who have always done drawing but could never afford to go to college.

What we discovered though is that a lot of people apply to the buddy scheme who already have got all the training! They know how to put a page together, and how a story works. But there's an attitude of Oh it's all so difficult! Ooh I need just one month more courses before I'm able to do it.

No! It's all about putting yourself out there and being able to cope with rejection. We're thinking of arranging a weekend long *Well-illustration* course, which will aim to build insecure illustrators' confidence.

In previous interviews you talk about being made to feel not good enough as a kid in school. How did you have the courage to become a writer, and to work to help others become more confident creators?

-I remember writing a story and having it torn up by the teacher in front of the whole class because it was "messy".

I think going into acting helped because then I could take on a different persona. Also having children of my own helped because I had to be in somebody else's corner and stand up not only for myself but for them.

But I didn't dare publish my first book until I was in my 40s, and was kind of pushed into it... I was an actor for a while, then I became a storyteller. At a storytelling gig, I met this lovely author who talked me into writing a children's book. I doubted myself but she really encouraged me. It was simply because she told me I could, that I did.

One of the things I always say during school visits is "you are all authors! You can!" I do a thing with the children where we make up a story all together, and what is interesting is that it is often the kids who the teachers have written off as useless who come up with amazing ideas!

Our theme for MERA 2022 is Trösteböcker: stories that offer comfort and consolation. Do you have a favourite book that you would recommend as a read when feeling low?

-My oldest daughter died very suddenly, and she left behind three children aged 16, 14, and 12. I talked with them a lot and the middle one was quite articulate:

"you know what gran? I don't want to read about other people! I don't want books about people who lost their mother because they are not me! It's my experience!"

I also worked with counselling children in schools; I would tell stories with them to help them make sense of their own stories. I found that the children who were going through trauma rarely wanted to read about trauma. What they wanted was escapism.

I remember a little boy whose mother and father had died, and what he liked was stories where he could identify with the hero: His life had gone spiralling out of control, so he needed to feel it was still possible for him to take control. It was the traumatised children's friends that I could use books about trauma and grief with, so that they could better empathise with what their friend was going through.

There is a fantastic book called *Mud* by Emily Thomas. It's a story about a 13-year-old girl whose mother died years ago, who ends up living on a sailing barge in the Thames River with her father, his new partner, and this partner's kids. It's very funny and has been good to read with my granddaughter as her dad hasn't yet found a new partner.

I am so sorry to hear about your daughter! I can imagine that there's no perfect book for trauma or grief like that.

-Yes! Rather than to tell a child to read a certain comforting book, it's important to ask: which, if any, of all these books would you like to read today?

Everybody deals with grief in their own way. Sometimes the child might not want to read anything! Then you can maybe just sit together and listen to music.

Katarina Gäddnäs intervjuar årets författare och illustratören.

Den listigaste myran

När drottningen är ung prinsessa har hon vingar. Med dem flyger hon iväg från stacken hon fötts i och parar sig med myrhanar från andra bon. Sedan landar hon på marken och river loss sina vingar.

Musklerna hon använt för att flyga med behövs nu för det tunga arbetet att bygga ett nytt bo.

MYRORNAS REKORDBOK

Text Katja Bargum
Illustration Jenny Lucander
Förlaget

Våren 2022

I Myrornas rekordbok finns allt du har undrat om myror – och sådant du aldrig har kunnat föreställa dig. I myrornas värld myllrar det av rekord, för fastän myrorna är små har de superkrafter. De kan leva precis överallt i världen. De kan bo i femtio graders hetta i öknen, inuti ett ekollon, under marken, på internationella rymdstationen eller hemma hos dig. De kan bygga myrstackar som är högre än en vuxen människa.

Vissa myror äter bladluskiss, andra svamp, och en del äter bara tusenfotingar. Det finns en miljon miljarder myror på jorden. Och vi möter dem hela tiden i vår vardag.

Vilka är de tuffaste myrsoldaterna?

SVAR: De exploderande, slemslungande hästmyrorna.

Vilken myra sticks värst?

SVAR: Pistolmyran.

Vilken är den lataste myran?

SVAR: Hanen.

Och hur gammal kan en myra bli?

SVAR: 30 år – den äldsta som hittats bor faktiskt i Finland.

FÄRGBAD

Text Filippa Hella
Visuellt uttryck Filippa Hella,
Kirsi Jaakkola,
Sanna Pajunen-Kyynäräinen
Grafisk design Kirsi Jaakkola
Utgivet av Barnkulturcentret Kruunupää

Berätta lite om hur den här boken kommit till?

- Jag leder färgbad för bebisar. I färgbadet utforskar och målar vi med trygga och ätliga färger. Det inspirerade mig till att börja planera en pekbok. Då jag hade ett manus och en hel hög skisser kontakta- de jag Barnkulturcentret Kruunupää i Björneborg. De blev ivriga och vi in- ledde ett samarbete. Tillsammans med konstnärerna Kirsi Jaakkola och San- na Pajunen-Kyynäräinen fortsatte vi utveckla bokidén.

Följ med på färgäventyr! I denna pek- bok presenteras färgbad för bebisar, en konstform för de allra yngsta, utveck- lad av barnkulturcentret Kruunupää i Björneborg.

Vad betyder färger för dej?

- Färger betyder massor för mig och är en viktig del av livet, arbetet och vardagen. Färger uttrycker känslor och sinnes- stämningar. Färger är viktiga och intressanta även för bebisar!

Vad har varit mest lustfyllt med det här bokprojektet?

- Att få uppleva hur ett samarbete ger ens idéer vingar och hur man tillsam- mans kommer på nya och roliga lös- ningar.

Har du några favoritfärger?

- Blå är min favoritfärg. Förgätmigej- blå, turkosblå, koboltblå, natthimmels- blå.

VESTA-LINNÉA I MÅNSKENET

Text Tove Appelgren
Illustration Salla Savolainen
Förlaget

Vesta-Linnéa orkar inte stiga upp. Men lilla Wendla vill alltid leka, hon lockar Vesta-Linnéa med ett prinsessägg och de bygger koja. En dag kommer mammas vän Bodil på besök. Hon har fått sitt vuxenhjärta krossat och är all- deles blek! Mamma håller Bodil i handen medan barnen simmar, spionerar och dricker kvällste vid brasan. I månskenet förstår Ves- ta-Linnéa att allting kan vara segt och svart, men att man också kan bli lycklig igen.

Tove Appelgrens och Salla Savo- lainens *Vesta-Linnéa i månskenet*

utkom första gången 2013. Den första bok- en i serien om Vesta-Linnéa utkom år 2001 och sedan dess har böcker- na utkommit på tretton språk, och nominerats till Runeberg och Finlandia Junior.

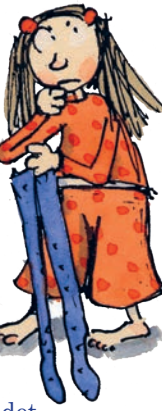

Ibland vill vuxna skydda barnen från sina problem, men barn ser och förstår ju ofta mer än vi anar, hur mycket tycker du att man skall berätta, Tove Appelgren?

- Jag tänker att barn behöver san- ning och saklighet och ofta min- dre information än man skulle tro. Det viktiga är att bekräfta att ett problem, eller vad det nu kan vara, existerar (för det har de nog märkt) och namnge det och sen kort förklara hur det berör barnets liv eller vardag och att barnet inte har något ansvar för att si- tuationen uppkommit eller för att den ska försvinna.

Det är över 20 år sedan Vesta-Linnea böckerna började utkomma, vad har du för relation till henne idag? Kan man hoppas på någon ny Vesta-Linnea?

- Vesta-Linnéa verkar ha ett helt eget liv med nya intres- santa vändning- ar som jag aldrig hade kunnat ana mig till för tjugo år sen- det gör mig glad och nyfiken på vad som händer här näst! Jag hoppas snubbla på någon frågeställning som inte läm- nar mig ifred och som vill bli just en Vesta -Linnéa-bok, men man vet inte det på förhand.

Hur var samarbetet kring bok- en, Salla Savolainen?

- Olen tehnyt kuvituksia aika monelle kirjailijalle ja tuntuu, että jokaisen kans- sa yhteistyö on hieman erilaista. Joku haluaa suunnitella kirjaa alusta lähtien tiiviissä yhteistyössä, joku toinen taas ei halua puuttua työhöni mitenkään, ja siinä välissäkin on monta erilaista variaatiota.

Vesta-Linneoiden käsikirjoituk- set ovat tulleet minulle aina täysin valmiina ja mietittyinä. Useimmiten Tovella on ollut minulle muutama pieni toi- ve, esimerkiksi että kuvista kävisi ilmi, että perheessä on pikkuvauva, vaikka sitä ei tekstissä mainita ollenkaan.

Nyt kun ensimmäisen kirjan ilme- stymisestä on jo tosi pitkä aika, en ole varma muistanko enää ihan tarkkaan, miten asiat menivät - oliko vaikka kus- tantamolla toiveita, missä määrin näytin luonnoksia, kuinka paljon keskustelim- me. Mutta yleisesti ottaen olen Toven kanssa saanut tehdä kuvitustyötäni hyvässä rauhassa ja luottaen siihen, että ratkaisuni hyväksytään.

Skulle du teckna Vesta-Lin- nea annorlunda idag?

- Luulen, että ei hänestä ihan samanlaista tulisi. Vesta-Linnea oli ensimmäi- siä kuvitustöitäni ja syntyi tilanteessa, jossa itsellenikin oli pieniä lapsia ja pystyin hyvin samaistumaan tilanteisiin.

Nykyisessä elämäntilanteessani tus- kin edes ryhtyisin tekemään vastaavaa kuvitustyötä. En osaa kuvitella tämän hetken lapsiperhearkea, miltä se näytt- ää ja tuntuu. Myös kuvitustyylini on hiukan vuosien myötä muuttunut, ja kieltämättä viimeisten kirjojen kohdalla on ollut jo hiukan vaikeuksia päästä ki- inni samanlaiseen piirtämisen tapaan.

Joel känner knappt sin farmor, hur kommer det sig?

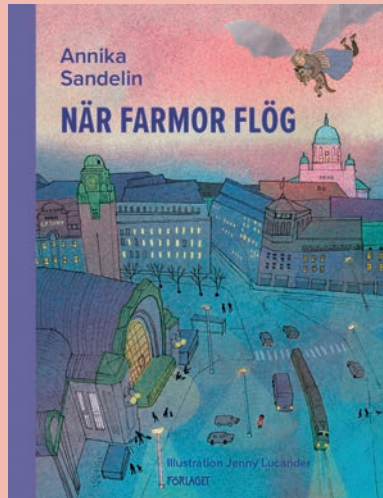
- Joel är ganska blyg och hans farmor är inte så lätt att få kontakt med. Hon verkar helst vilja vara i fred med sina patienter och Joel tycker att hon är tråkig. Men under det lite buttra skalet är hon full av liv och underbara infall. När Joel upptäcker det och när farmodern också får upp ögonen för honom kommer de varandra riktigt nära.

Vad tycker du är det finaste/bästa med relationen far- och morföräldrar och barnbarn?

- Den ofta kravlösa kärleken och att man kan förstå varandra så bra fast man fötts under så olika tider och har så olika stor erfarenhet. Det är någonting mycket vackert i vänskapen mellan olika generationer.

Har alla farmödrar superkrafter?

- Det tror jag. Egentligen har alla människor någon form av superkrafter. Varje människa är ju en hel värld som vi bara kan se små delar av, och jag tror att vi alla bär på krafter som är osynliga till och med för oss själva.

NÄR FARMOR FLÖG

Text Annika Sandelin
Illustration Jenny Lucander
Förlaget

Joel är nio år och blir dumpad hos sin kufiska farmor som han knappt ens känner när hans föräldrar åker på affärsresa till Kuwait. Farmor äter bara fryssoppor och lägger patients framför datorn, hon verkar nästan glömma bort att han är där. Men till sin egen och Joels överraskning får farmor plötsligt superkrafter, som får henne att ta spontana beslut och rädda övergivna existenser. Har farmor blivit en superhjälte?

ALLA MINA KATASTROFER

Karin Filén
Förlaget

Det händer något fruktansvärt när Sandra är på besök i den nya skolan där hon ska börja sexan. En katastrof i för stora Converse! Och alla ser. Att börja den nya skolan blir ännu mer skrämmande. Som tur finns Emma och Jenny där, och Emma säger som vanligt rätt saker.

Efteråt vecklar sommarlov ut sig. Storebror Micke är dum i huvudet, men han har en oförklarlig effekt på tjejer. Ibland kommer Peik, som nästan är handbollsproffs och liknar en filmstjärna, på besök. Katastrofen är ett faktum – igen.

Det är 1986 och regnet är radioaktivt efter olyckan i Tjernobyl. Men det hinner hända mycket under en sommar. Jobbiga Jessica med ett hål i hjärtat hämnas, Sandras pinsammaste urklipp ur kvällstidningarna avslöjas och så finns djuret som lurar inne i skogen ... Sandra och hennes vänner kränger fram på cyklarna i området och snart, snart börjar den nya skolan.

I sin debutroman skriver Karin Filén fram en autentisk familjevardag på 1980-talet. Det är roligt, igenkännbart och spännande!

Du skriver om Sandra som skall börja sexan och alla hennes katastrofer, minns du någon egen stor katastroftid från din skoltid?

- Det var katastrof efter katastrof! Nej inte egentligen. Men jag minns att ganska små saker kunde kännas väldigt stora. Visst var jag orolig för hålet i ozonskiktet, atombomben, och radioaktivt nedfall efter olyckan i Tjernobyl. Men det var nog ändå mindre katastrofer som kändes ännu viktigare.

Som när jag gick i kanske fyran eller femman och fastnade mellan dörrarna i biblioteksbussen på skolgården. Någon lustigkurre tryckte på knappen som stängde dörrarna just när jag var på väg att stiga ut, med resultatet att dörrarna vänligt men bestämt klämde mig fast. Så hängde jag där, pinsamt sprattlande som en fluga i ett nät.

Men! Då kom skolans snyggaste och tuffaste kille och räddade mig! Han skrattade inte utan såg bara allvarligt på mig, och tryckte utan ett ord på knappen - och jag trillade loss. "Nu är kärleken här", tänkte jag, som ju hade läst en och annan roman. Det var den då inte, han var bara snäll. Men jag minns det alltså ännu!

Vad skulle du vilja säga till det barn som oroar sig för katastrofer?

- Det beror väl på vilken kaliber av katastrofer vi talar om. När det gäller katastrofer av typen fastna i bibbussens dörrar - ja, det är väl lika bra att förbereda sig på att de kommer att hända och bara försöka skratta med, ens på låtsas. En större katastrof är väl i så fall att vara så rädd för att göra bort sig att man inte vågar göra något alls. Då missar man mycket kul!

Om vi talar om oro för de stora katastroferna i världen... Jag tror att många barn känner ångest, och dessutom ett enormt ansvar. De upplever att just de borde lösa problemen. Till dem vill jag

säga att det är bra att göra det man själv kan, som att kanske köpa kläder på loppis i stället för nya, att påminna familjen att sortera soporna, kanske att ge lite pengar till insamlingar för Ukraina eller andra krigsdrabbade länder, om man kan.

Att göra något, ens något smått, tror jag kan hjälpa den värsta ångesten över sådant som man tycker känns skrämmande och fel i världen. Det gör en också till en bättre människa på sikt, skulle jag påstå. Men det är ändå viktigt att inse att man inte måste bära världens tyngd på sina axlar. Det finns vuxna som ska sköta det. Det är okej att tänka på annat, och att bara vara barn och ung.

Det här är din debutroman, hur har arbetsprocessen varit?

- Jag gick kursen *Skriva för barn* och unga, som ordnas av Borgå folkakademi i samarbete med Luckan. Den leds av Annika Sandelin. Där skrev jag de första scenerna i boken och fick mod att fortsätta av den fina, uppmuntrande andan i gruppen.

Sen började jag på egen hand att hejvilt skriva en mängd olika händelser som min huvudperson Sandra kunde tänkas vara med om. Jag var nog tyvärr inte särskilt organiserad, inser jag så här i efterhand. Det blev ett enormt jobb att sedan sätta ihop allt och skapa en röd tråd och en dramaturgi som band ihop det hela, för att göra boken till något mera än en rad episoder. Men det var samtidigt väldigt intressant att uppleva hur berättelsen levde med mig också då jag inte fysiskt satt och skrev. Jag kom på många lösningar och idéer till exempel då jag var ute och promenerade.

Manda och Malin går vårterminen i nian, de är bästisar och bor i ett litet samhälle där det verkligen inte händer mycket. Malin och Manda kallas cyklarna för att de så ofta cyklar omkring i jakt på något spännande - en kille, en fest, lite kärlek, vad som helst. Om de inte cyklar så hänger de vid kiosken nästan varje dag, eller på biblioteket.

När den snyggaste killen Manda någonsin sett börjar jobba på pizzerian känner hon att äntligen, nu kan livet börja! Men hur intresserad är han egentligen av henne, är hon inte alldeles för vanlig för honom? Och hur intresserad är hon själv, när allt kommer omkring?

Ellen Strömberg fångar på pricken tiden då man fortfarande är så ung, men själv tycker att man är väldigt vuxen, när ens familj mest är en plåga och man byter kläd- och musikstil varannan vecka. Karaktärsteckningen är träffsäker, igenkänningen hög. Vi ska ju bara cykla förbi rymmer både allvar och befriande humor.

VI SKA JU BARA CYKLA FÖRBI

Ellen Strömberg
Schildts & Söderströms i samarbete med
Raben & Sjögren

Hörde du själv till dem som cyklade runt, Ellen Strömberg?

- Hundra procent! Har alltid varit väldigt ointresserad av slags fordon, så tog aldrig mopedkörkort. Istället cyklade jag och min bästis i ur och skur, alltid, vart vi än skulle. Det var också en aktivitet i sig, att få ut å peed om kvällarna. Älskar fortfarande att cykla runt, men är tyvärr numera väldigt mycket latare.

Kan böcker ha lite samma funktion som att få cykla runt som tonåring - ge en berusande känsla av frihet, men också en sugande längtan mot något obestämt?

- Tycker frågan är så välformulerad att jag bara kan svara på den med ett kort och koncigt: ja.

KAAMOS. EN ANDRA CHANS

Wilma Möller
Schildts & Söderströms

Vad kan vara så fruktansvärt fel med den här ponnyen att ägaren så förtvillat gärna vill slippa honom? Thors svar sänder en iskall rysning längs min ryggrad.

- Allra helst hade jag velat leda ut odjuret i skogen och skjuta honom.

När Alexis Evans flyttar tillbaka till Finland och får praoplats på Lundgårdens ridstall är hon fast besluten att hon är där endast för att mocka dynga och utfodra hästar. Minnena från tiden som tävlingsryttare på nationell nivå i England jagar henne och att sätta sig på hästryggen igen är uteslutet.

Men under sin första praodag vid stallen får Lexi träffa en kolsvart valack som väcker hennes slumrande rytthjärta. Olyckligtvis är Kaamos förflutna lika mörkt som hans vildvuxna päls. Trots det bestämmer sig Lexi för att göra allt hon kan för att rädda honom. Men kommer Kaamos att få en andra chans? Och blir det Lexi som får ge honom den?

Vad har du själv för relation till hästar?

- Jag tror faktiskt att min kärlek till hästar fick sin början från hästböckerna. När jag var sju år fick jag börja på ridskola och sen dess har jag ridit mer eller mindre regelbundet. Under studietiden i Umeå red jag mer sporadiskt och för att hantera saknaden skrev jag om hästar istället. Jag har aldrig haft en egen häst men nu har jag en medryttarhäst som jag sköter och rider varje vecka.

Man brukar tala om den andra bokens våndor, var det lättare eller svårare för dej att skriva en andra bok?

- Mycket lättare! Det kan bero på att jag hade planerat Kaamos mycket bättre än min debut Allt att vinna, som jag från början hade krafted ihop till en skoluppgift i nian. Jag har också utvecklats och blivit mer självsäker i mitt skrivande.

TIMS TAND

Text Malin Klingenberg
Illustration Margareta Sandin
Schildts & Söderströms

En bok i Börja läsa-serien, nivå 1.

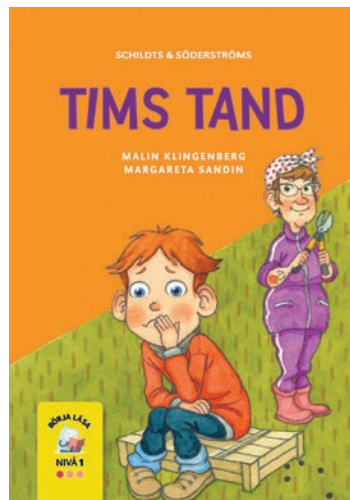
TIMS TAND ÄR LÖS.

ÅSA PETAR PÅ TANDEN.

SEN VRIDER HON PÅ DEN.

-FÅR JAG DRA UT DEN? FRÅGAR ÅSA.

-NEJ! ROPAR TIM.

Har du själv haft ett husdjur, Malin Klingenberg?

- Min pappa har alltid varit intresserad av hästar, och han har haft hästar sen jag var kanske tre eller fyra. Jag hjälpte gärna till i stallet.

När jag gick i tvåan väckte pappa oss barn en morgon och bad oss komma med till stallet på gården. Där stod en shetlandsponny som han hade köpt åt oss! Hon hette Nanda och jag skötte om henne och red på henne ända tills jag började högstadiet.

Minns du själv när du tappade din första tand?

- Eftersom det är över 35 år sedan jag tappade min första tand minns jag inte riktigt hur det var, men jag minns magin i att tanden i vattenglasets hade bytts ut mot en blank slant under natten efter tandutdragningen.

Jag visste förstås att det var mina föräldrar som hade varit framme, men det var ändå härligt!

Hur gör man för att skriva en bok med riktigt lite text?

- Det är jätteviktigt att Margareta och jag pratar ihop oss. Som illustratör vet hon ofta hur man kan förtydliga vissa saker med hjälp av bilderna, Hon har också idéer om händelser som bara syns i illustrationerna.

När jag skriver, börjar jag med att välja ett ganska litet ämne. Så fort jag har en första version klar börjar jag förenkla, jag byter ut ord och skalar bort precis allt som inte är nödvändigt. Det är utmanande, men också roligt.

Hur förhåller sig illustrationerna till texten, Margareta Sandin?

-Målet med den här bokserien är att böckerna ska vara lätta att läsa och förstå. Den som ännu kanske har lite svårt för att läsa och förstå allt i texten ska ändå kunna följa med i berättelserna genom bilderna. Illustrationerna bör därför tydligt spegla texternas innehåll.

Men jag hittar också på en hel del egna saker, för att bara rita det som finns i en text blir väldigt tråkigt.

Minns du själv när du tappade din första tand?

-Det är länge sen så den första tanden minns jag inte. Men jag minns känslan av att ha en lös tand i munnen och hur tungan hela tiden ville dit och vicka på den. Jag ville dra ut tanden och det var både otäckt och spännande för det kunde ju göra ont! När jag äntligen tog mod till mig kändes det knappt.

LÅDBILEN

Text Malin Klingenberg
Illustration Margareta Sandin
Schildts & Söderströms

En bok i Börja läsa-serien, nivå 2.
Skolan ska ordna en fest för att fira våren.
- Vi ska leka och tävla. Och vi ska ha rally, säger läraren Elli.
- Men vi är för små! Vi får inte köra bil! säger Mio.
- Jo det får ni! Lådbil! säger Elli.

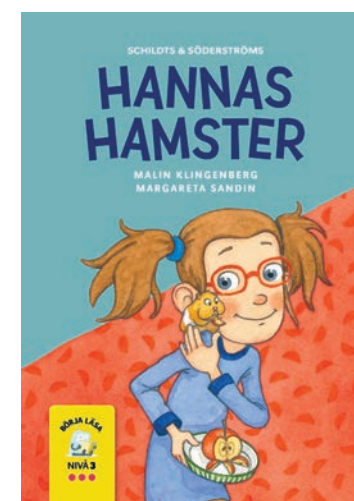

HANNAS HAMSTER

Text Malin Klingenberg
Illustration Margareta Sandin
Schildts & Söderströms

En bok i Börja läsa-serien, nivå 3.
Hanna känner en hund som heter Olle. Olle är söt. Hanna drömmer om en egen hund. Men mamma och pappa säger nej.
- Hundar måste jämt gå ut, säger mamma.
- Jag går ut med den! säger Hanna.
- Hundar är dyra om de blir sjuka, säger pappa. Hanna tror honom inte. Själv är hon alltid sjuk gratis. En dag ser Hanna en lapp i affären.

SÄLJES: HAMSTERUNGAR.

Hösten 2021 lanserades de första böckerna i Malin Klingenberg och Margareta Sandins varma och vardagsnära *Börja läsa*-serie. Nu kommer tre nya berättelser för barn som precis upptäckt läsandets underbara värld. *Tims tand*, *Lådbilen* och *Hannas Hamster* är skrivna på tre olika nivåer. De olika svårighetsgraderna erbjuder varje ny

läsare en lämplig läsutmaning. Karaktärerna i böckerna är bekanta för många barn sedan tidigare eftersom de återfinns i det fiktiva Södervik, platsen där Schildts & Söderströms läseböcker för årskurs 1-5 utspelar sig. *Börja läsa*-serien vill inspirera till läslust hos kommande bokälskare.

DIKTER FÖR SMÅ ÖRON

Text Nina Gran
Illustration Sanna Mander
Förlaget

Har du någon favorit bland djuren, Nina Gran?

- Djuren i diktboken är så olika där de kikar fram, så ibland gillar jag den pigga spiggen, andra gånger den filosofiska bärsärken eller den sömniga kookaburran.

Tänker du att det är någon skillnad att skriva dikter för små eller för stora öron?

- Kanske inte, för om man spetsar öronen blir de lagom små.

Sanna Manders charmiga illustrationer och Nina Grans lekfulla dikter tar sig an lipsillen, ylvargen, klätterpan och andra bekanta djur från barnets vardag. Vem vill inte höra hur videkissan jamar eller få en puss av pussgurkan? Se ändå upp så du inte blir smittad av snorvalpens forsande flunsa, eller blir nedstänkt då den osande skunken badar. Dikter för små öron är Nina Grans debutbok. Grans och Manders första samarbete är en oemotståndlig kombination av språklig lätthet och underbara färger. Den trygga boken avslutas med dikter om sömnsand och syskonbädd – perfekta vid läggdags.

BENNI OCH SKRIVMASKINEN

Elin Löf
Schildts & Söderströms

-Hörde du, fammo?

Benni låter blicken vandra mot vardagsrummet. Fammo lutar sig framåt och grimaserar. Så gör hon alltid när hon glömt hörapparaten i sovrummet. Fammo hör inget och när Benni väl hämtat hörapparaten är smattret borta. Typiskt.

Benni har precis börjat skolan, men han trivs ändå bäst hemma hos fammo. Där brukar han vattna blommor och spela Harry Potter-musik på tramporgeln. Fammo är bäst på att steka plättar och berätta. Det blir man nog om man levt nästan hundra år. Helst vill Benni att fammo berättar om faffa, och om hur mycket Benni påminner om honom.

Hos fammo finns också faffas skrivmaskin. En sån som aldrig behöver laddas och som ingen längre använder. Men varför sitter då pappret i den olika högt varje gång Benni är på besök? Och varför betar sig fammo så konstigt när Benni hittar henne i garderoben där alla faffas gamla dagböcker finns?

Benni och skrivmaskinen är en berättelse om vänskap över generationsgränserna och om att sakna någon man aldrig lärde känna.

Vad tänker du att vänskap över generationsgränserna kan betyda för barn och gamla?

- Det är något särskilt som händer i mötet mellan barn och äldre. Ofta verkar de existera på samma frekvens, trots sina många olikheter. Jag upplever att bägge har en slags avslappnad inställning till livet som alla vi andra mittemellangamla inte riktigt lyckas hitta. Jag tänker att barnen påminner de äldre om barnet inom dem, att kärnan finns kvar trots att kroppen vittnar om ett långt liv. Jag tänker också att äldre tenderar vara en bottenlös källa för värme, klokhets och livsberättelser som i ett barns öron lika väl kunde vara sagor.

Har det muntliga berättandet minskat eller hittat nya former och forum idag?

- Spontant känns det som om det muntliga berättandet minskat, men om man räknar in alla de digitala möjligheter till berättande som växt fram de senaste åren måste det ju tvärtom ha ökat avsevärt. Visst är det så att det muntliga berättandet blomstrar när vi får samlas fysiskt och lyssna till varandra i samma rum. Men nog känns det svårt att se annat än fördelar med alla digitala möjligheter efter pandemiåren. Att kunna ta del av muntligt berättande, om än genom hörlurar eller skärm, att kunna fly in i en annan verklighet för en stund har med högsta sannolikhet räddat många under de senaste åren. Såväl bildligt som bokstavligt talat.

NALLERESAN

Solveig von Schoultz
Schildts & Söderströms

I början av 1940-talet skickades Solveig von Schoultz döttrar Ursa och Rabbi med andra finska barn till Sverige undan kriget.

-Från början var det inte meningen att det skulle bli någon bok. Den var bara små lösa blad som knackades ner på skrivmaskin och skickades över Ålands hav, till Ursa och Rabbi och deras 'barn'...", berättade von Schoultz.

Senare samlades de lösa bladen ihop till boken Nalleresan som utkom första gången år 1944 med illustrationer av Tove Jansson. I Nalleresan behandlas krigsbar-

nens upplevelser från resan till Sverige i sagans form. Ursas och Rabbis barn, tre dockor och två nallar beger sig iväg på den strapatsrika resan från Finland till Sverige för att hitta sina mammor.

-När vi inledde arbetet med ljudboken vintern 2022, berättade Ursula (bokens Ursa) såhär: Nalleresan har en särskild betydelse för mig på grund av att min mor skrev boken som en brevföljetong, och skickade ett kapitel i gången till min syster Barbara och mig medan vi var evakuerade i Sverige hösten 1944 till ömsesidig tröst och hopp om återseende.

MAJA OCH HENNES VÄNNER

Text Larysa Denysenko
Illustration Masha Foya
Förlaget i samarbete med Bonnier Carlsen

Bilderboken Maja och hennes vänner gavs ut första gången i Ukraina 2017.

Den handlar om att alla barn har rätt att leva i trygghet. Oavsett hur många föräldrar de har, om de är föräldralösa, har skilts från sina föräldrar på grund av krig eller har fått fly från sina hem. Sedan ockupationen av Krim 2014 har ukrainska familjer levt i skuggan av ett krigshot.

Maja har sexton klasskamrater, alla med olika familjesituationer. Sofias pappa har försvunnit i kriget mot Ryssland. Aksana bor med sin pappa eftersom hennes mamma är död. Krystyna bor med sin mormor eftersom hennes föräldrar arbetar utomlands. Rais familj var tvungna att lämna sitt hemland på

grund av den ryska ockupationen. Timkos föräldrar är skilda och han bor ibland hos sin mamma, och ibland hos sin pappa. Petro är rom och hans familj är en stor klan. Och Maja, hon har två mammor.

Larysa Denysenko är en välkänd författare i sitt hemland, advokat, människorättsaktivist, TV- och radiojournalist och medlem i ukrainska PEN. Boken ges ut i samarbete med Bonnier Carlsen. Alla intäkter från bokens försäljning går till Unicef och deras arbete med att hjälpa barn i Ukraina.

Det är lurigt, det där hjärtat. Var glad att du inte är en bläckfisk, de har tre stycken!

-Är det sant? Ja, visst är det sant! Egentligen är det ganska praktiskt, för har man tre hjärtan kan de turas om att vara brustna och läka. Bläckfiskar måste vara väldigt lyckliga djur.

Vega är tio år och bor på Giraffön tillsammans med Pappa. Allt är som vanligt i Vegas liv, alltså rätt så ovanligt. Hon ser saker som ingen annan ser, bland annat fantasidjur som håller henne sällskap i vardagen. I badrummet bor en grizzlybjörn med pälsen full av skummigt schampo och på skolvägen finns både asfaltsbävern Atle och övergångszebran Zacharias.

Vega har aldrig träffat sin mamma, och när hon frågar Pappa och morfar Hektor talar de i gåtor. När Pappa dessutom skaffar sig en kylig flickvän, samtidigt som Vega får en oväntad brevvän, ger sig Vega ut på äventyr för att leta reda på sin mamma.

Giraffens hjärta är ovanligt stort är magisk realism om längtan efter en familj och efter att bli sedd och älskad för den man är. Det är en berättelse för bokslukaråldern som också passar som högläsning för yngre barn.

GIRAFFENS HJÄRTA ÄR OVANLIGT STORT

Text Sofia Chanfreau
Illustration Amanda Chanfreau
Schildts&Söderströms

ÄR giraffens hjärta ovanligt stort?

- Ja, i alla bemärkelser.

Varifrån fick ni idén till den här boken, Sofia och Amanda?

- Det började inte så mycket som en sammanhållen planerad idé, men som en känsla; ett hopkok av en massa små tankar som vävts ihop.

Jag började för flera år sedan skriva olika scener om barn som bodde på en ö. Ön hade inte så stor betydelse i början, men plötsligt växte den och fick en lång hals och ett stort hjärta som var en sjö. Det måste ha varit någon inre giraff som ville ut, men jag är inte helt säker på varför.

Men att skriva om livet på en ö kändes nära och självklart, och hade givetvis inspiration i min egen uppväxt på Åland. Det kändes också nära och självklart att skriva om en känslig och fantasifull liten flicka, som jag själv var, och att beskriva en värld där gränsen mellan fantasi och verklighet är ganska suddig - för det är den ju.

När jag skrivit den första versionen blandade jag in Amanda, som ritade bilder. Efter det började vi omarbete historia och bildupplägg tillsammans.

Hur har det varit att samarbeta som systrar?

- Som systrar är vi som syskon kan vara, goda vänner för det mesta och smågnabbandes ibland. Men när vi jobbar ihop rullar det på som ett tåg.

Vi brukar säga att vi har samma kreativa hjärna, den ena vet instinktivt hur den andra vill ha det, och det brukar bli "rätt" från början.

Vi hade båda samma vision om att skapa ett ganska svulstigt och maffigt verk, med extra allt. Och det blev det! Många detaljer och finurligheter i både text och bild. Sedan har vi också en ömsesidig beundran för varandras arbete och peppar varandra mycket.

KOMPISDECKARNA 2: DEN FARLIGA LASTEN

Eva Höglund
Scriptum

Det är jullov när Andrea, Markus, Eli-se och Erik första gången hör talas om lasten som ska anlända till Åbo. Det hela låter mystiskt och då de dessutom råkar ut för män med pistoler och hittar tjocka buntar sedlar är de övertygade om att de är skurkar på spåren.

Tillsammans börjar de snoka runt och ju mer de får veta desto farligare blir det. När Markus blir inlåst och Andrea står öga mot öga med huvudbrottslingen inser de att skurkarna inte är att leka med. Ska de klara sig ur skurkarnas klor? Ska de lyckas lösa mysteriet med *DEN FARLIGA LASTEN*?

Det här är andra delen i serien om Kompisdeckarna. Varför valde du att skriva en serie?

- När jag skrev på min första bok, *Kompisdeckarna löser paketmysteriet*, tänkte jag nog att det bara skulle bli ETT äventyr. Men när jag närmade mig slutet så kände jag att jag inte kunde lämna mina huvudpersoner så där bara. Det kändes som att de har fler äventyr på kommande. Så jag fortsatte att skriva om kompisdeckarna och snart var de mitt uppe i ett nytt äventyr. Jag fick också höra av barn som läst den första boken att de väntade på följande äventyr vilket gjorde det extra viktigt för mig att fortsätta på serien.

Är det något som är speciellt roligt eller speciellt svårt med att skriva en serie?

- Det mesta är jätteroligt! Jag får utveckla mina huvudpersoners karaktärer och inbördes relationer. Jag får följa dem under olika årstider, se vad de sysslar med i skolan och på fritiden och förstås klura ut hur de ska få fast skurkarna som de råkar på.

Det svåra ligger i att se till att barnen inte blir så mycket äldre än de nu är, dvs jag får försöka "stanna upp tiden" så att de kan lösa ännu många äventyr utan att de blir äldre än målgruppen för böckerna som är 9-12 år.

höst 2022

SÖMNLANDET

Henna Johansdotter
Förlaget

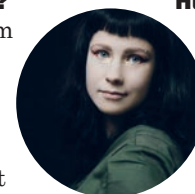
Det värsta med Sömnen är att den inte är särskilt märkbar. Den är inte smärtsam eller ful. Man skulle nästan kunna kalla den vacker – små, ljusröda fläckar som klättrar uppför halspulsådern som rosor och en tilltagande, varm trötthet. De sover mer och mer tills de en dag inte vaknar.

Den brutala smittsjukdomen Sömnen härjar i Tveväldet. På ena sidan av barriären finns kvinnorna, som är biologiskt överlägsna, och på den andra finns männen. Den binära regeln understöds av ett purifytest. Männens samhälle är underutvecklat, orättvist och våldsamt, och där jobbar unga Nolan på bordell.

Nolan har diagnostiserats som attraktiv och instabil, men han glöder av upprorslust. När Nolan får veta något som omkullkas-

Det finns verkligen något oemotståndligt med sci-fi och dystopier, de kan både visa på möjliga scenarion och ge nya perspektiv på vår samtid, hur hittade du till Tveväldet?

- Till att börja med ville jag skriva om makt och hur den utövas, om feminism och förtryck från ett manligt perspektiv. Det föreföll därmed en självklarhet att jag skulle berätta om en värld där det "bara" finns män, och där kvinnan är något okänt och orörbart. Under arbetets gång kom det att handla om polarisering. Världen delas upp i två läger och de andra blir fienden.

Romanen behandlar även en grym begränsning och kategorisering av identitet, då till exempel ickebinärhet är förbjudet i Tveväldet.

Hur skulle du vilja svara på Nolans fråga: Går det att älska sig själv? Behöver vi hjälp av andra för att kunna älska oss själva?

- Nej, det vi gör inte enligt mig. Men talesättet att en måste älska sig själv för att kunna älska någon annan är en myt.

Nolan kämpar med sin psykiska hälsa, varav mycket är taget ur mina egna upplevelser. För någon som mår dåligt är det skadligt att få höra att hen inte kan älska någon. Vi kan hitta stöd i andra, vi kan hitta kärlek och vänskap. Men i slutändan är det vi som måste hjälpa oss själva att älska oss.

LEJON KOMMER

Text Sanna Sofia Vuori
Illustration Cara Knuutinen
Förlaget

Grävling och barnet firar jul hos morfar. Under granen i stugan finns ett spännande prasslande paket. Där inne lurar det vilda Lejonet, ett nytt gosedjur, och hela världen förändras. Men visst älskar barnet Grävling så mycket att ingen nånsin kan ta dess plats?

Lejon kommer är en trygg historia om att inte längre vara det enda gosedjuret, lik en klassisk berättelse om att få ett syskon. I det sagolika vinterlandskapet upplevs både svartsjuka och glädje över att få en vän. Sanna Sofia Vuori och Cara Knuutinen inledde grävlingserien med *Grävling borta* 2020. I uppföljaren är gosedjuret själv berättare!

Var föddes idén till den här boken, Sanna Sofia Vuori?

- Idén föddes genom diskussioner med Cara. Det är så roligt att jobba med henne då vi planerar så mycket tillsammans och har väldigt likadan syn på mycket i såväl berättelse- som bildvärlden i dessa böcker.

Julen kändes som ett lämpligt tema för Caras bilder och så fick jag sömlöst med andra viktiga teman, som svartsjuka, en väldigt snötäckt aning konsumtionskritik och förstås vänskap.

Är det skönt att återvända till en bildvärld man skapat tidigare, Cara Knuutinen? Vilka kan svårigheterna vara?

- Det är roligt att få illustrera en serie, för då lever de karaktärer man skapat en längre tid. Det känns roligt att liksom fortsätta där man blev i förra boken, i den kommande uppföljaren är man i en helt ny miljö och så kommer det en ny karaktär med i berättelsen, vilket gör att det är ännu roligare att jobba på den.

En svårighet i att göra serier är att se till att bildvärlden hålls likadan. Ifall man gör en väldigt lång serie med flera böcker kan det kännas enformigt i och med att man inte har möjlighet att prova på nya stilar, hitta på nya karaktärer

Minns du någon av dina egna gosedjur?

- Det är självklart jag minns. Varendaste ett. Lika bra som vilka som helst kompisar jag haft genom åren. Dockor har jag aldrig gillat eller förstått mig på. Mjukisdjur är så mycket mer sympatiska. Jag är fortfarande vän med många mjukisar.

etc., men i detta projekt är det inte alls så. Sannas texter ger möjlighet att leka med bilderna och deras innehåll. Dessutom är berättelserna så olika att det känns som att skapa nånting nytt men samtidigt nånting bekant på samma gång.

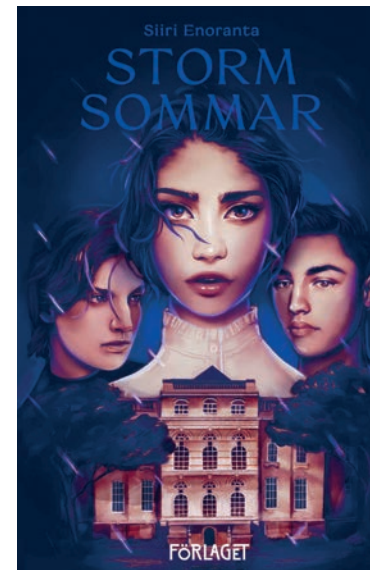
Hade du något favorit gosedjur som barn?

- Jag hade en elefant som hette Rosi. Den finns fortfarande kvar och sitter på bokhyllan i mitt arbetsrum.

STORMSOMMAR

Siiri Enoranta
Förlaget

En av Finlands främsta ungdomsboksförfattare, Siiri Enoranta har skrivit en uppslukande framtidsberättelse om oskuldsskuldens slut.

Andrew är ny i den rika flygstaden Queenbridge, där himlen täcks av skepp och svävare som drivs på bränslet indigo. Han är intensivt förtjust i rikemansbarnet Josh Roy, som är gänget Sotvingarnas ledare. Då Joshs lillasyster Penelope Roy bevittnar ett mord anlitats Andrews pappa för att rehabilitera henne, och Andrew får chansen att tillbringa hela sommaren i Joshs närhet på herrgården Summersutton. Men under den perfekta

ytan på Summersutton lurar ett farligt spel av lögn och svek. Andrew försöker bli del av gänget i en värld där pengar och prestige värderas högre än ett människoliv, och där man inte märker att ungdomarnas maktspel gått för långt innan det redan är för sent.

Likt en storm som skoningslöst drar in över land lämnar *Stormsommaren* ingen oberörd.

Berättelsen blandar herrgårdsroman med spekulativ fiktion och skolelevsdrama, och nominerades till Nordiska rådets barn- och ungdomslitteraturpris 2021.

Minns du själv din tid i brytningspunkten mellan ungdom och vuxen, när barndomens oskuldsskuld går förlorad, Siiri Enoranta?

- Muistan monia tällaisia hetkiä, ja ne ovat osaltaan inspiroineet minua *Kesämyrskyn* kirjoittamisessa.

Muistan myös kuinka järkyttynyt olin, kun samankäiset ystäväni tuntuivatkin yhtäkkiä olevan paljon aikuisempia kuin minä itse – miten pelottavalta, salakähmäiseltä ja kiehtovalta aikuisten maailmalta tai ainakin kuvitelmani siitä vaikutti.

Behovet att få vara en del av flocken är otroligt starkt för de flesta, kanske i synnerhet för ungdomar. Vad tänker du att krävs av den enskilda individen när något är på väg att gå överstyr för gruppen?

- Ihmiseläintä piinaa mielestäni elämänmittainen ristiveto: kaipuu saada olla samanlainen kuin muut, ja toisaalta kaipuu saada olla ainutlaatuinen.

Vaatii suurta rohkeutta asettua poikkeiloin viiteryhmässään, ja myös ryhmän johtaminen langettaa painavan vastuun. Tällaisia hankalia tunteita on herkullista käsitellä kaunokirjallisuuden keinoin.

HUNDRA DAGAR HEMMA

Text Matilda Gyllenberg
Illustration Maria Sann
Förlaget

När jullovet är slut kan elvaåriga Nike inte gå tillbaka till skolan. Hon tycker att de andra barnen stirrar på henne, alla skriker i matsalen och där luktar så starkt att hon nästan kräks. Ett mörker kommer rullande och hindrar Nike från att göra det hon allra helst vill – att vara i skolan precis som alla andra.

Men så händer något! Ortens simhall brinner ner, och Nike får plötsligt massor att fundera på. Hon och hennes bästa vän Mia dras in i ett spännande och ganska skrämmande mysterium, som de måste lösa alldeles själva. Som tur är Mia modig som få, hon vågar möta både poliser och den obehagliga vaktmästaren på skolgården. I stundens hetta måste Nike haka på och övervinna sina största rädslor.

Matilda Gyllenbergs fartfyllda barnroman blandar detektivmysterium med samhällsproblem. Hon skriver om det centrala för ett barn i dag: miljön, skolan och vännerna. Och om hur viktigt det är att bli förstadd och sedd av de vuxna i sin närhet. *Hundra dagar hemma* illustreras av Maria Sann.

Du skriver om en aktuell problematik, barn som inte står ut med att vara i skolan. Vad tror du att det beror på att allt fler barn känner så?

- Det här är en jättesvår fråga, som ingen riktigt vet svaret på. Det man vet är att svåra känslor som ångest har blivit vanligare bland skolelever. Om ångesten blir för stor kan det kännas omöjligt att vara i skolan.

För några år sedan måste alla elever stanna hemma i några månader när coronapandemin slog till. Efter det var det en del barn som hade vant sig vid att vara hemma och inte längre ville gå tillbaka när skolorna öppnade igen.

I boken får Nike hjälp att övervinna sina rädslor genom att lösa ett mysterium tillsammans med den modiga vännen Mia, har du några tankar om vad läsning

kan betyda för någon som känner igen sig i Nike?

- När man läser får man en gratisbiljett till en annan värld! Man får resa, uppleva fantastiska äventyr och lära känna nya bekantskaper. Det är ett härligt sätt att glömma bort vardagen och alla problem för en liten stund.

Men igenkänning är också väldigt viktigt, och det tänkte jag mycket på när jag skrev *Hundra dagar hemma*. Den som har en klasskamrat som kämpar med skolgången kan få större förståelse, och den som själv har det jobbigt kan känna sig mindre ensam.

Sen tycker jag att det är viktigt att frågor som handlar om skolan inte ska föras över huvudena på barnen. Det är barnen som berörs och de borde få känna att deras röster blir hörda. Jag hoppas att Nike kan vara en sådan röst.

ALLA MINA SISTA

Maija Hurme
Schildts&Söderströms

En stjärna blinkar till för sista gången. Den har slocknat långt innan vi föddes, för hundratals eller tusentals år sedan.

I år efter år efter år har ljuset färdats genom rymden.

Livet är fullt av sista. Den sista tuggan choklad, vinterns sista dag, den sista biten i pusslet. Vissa sista är glada saker, andra sorgliga. En sista kan vara en möjlighet, en början, en rädsla eller en förändring. En sista kan vara ett roligt minne som alltid stannar kvar.

Alla mina sista är en filosofisk, trösterik och lite melankolisk tankebok som uppmanar till egna reflektioner och samtal. En vacker och känslig samling speciella stunder och ting fångade av Maija Hurmes skarpa och ömsinta öga.

Varifrån fick du idén till den här boken?

- För många år sen frågade ett av mina barn vad som händer efter att man varit sista dagen på jobb. Jag började fundera på de övergångar som sista är, och samlade på en massa olika sista i ett skissblock, och ritade bilder till. Några av dem finns med i boken, men de blev fler och fler när jag jobbade på boken med Reká Király på Etana Editions.

Är du en som mera plågas eller njuter av "alla dina sista"? Eller beror det bara på tillfället?

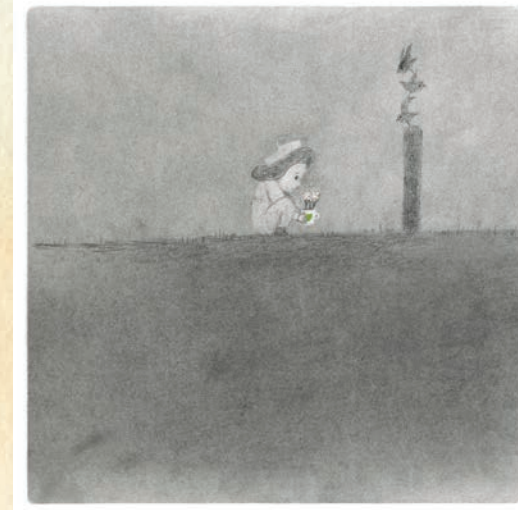
- Sista kan vara så olika. Att bli färdig med något, till exempel plocka in den sista koppen i diskmaskinen och sen ha det rent och fint (i tio minuter) är ju en snabb vardaglig njutning, men de mer livsavgörande sista, som att amma sitt barn sista gången, sova sista natten i föräldrahemmet som ska säljas, eller ta ett sista farväl åt någon på en begravning, innehåller mera känslor, från tacksamhet till sorg och djup saknad. Sista är förändring och övergång.

När du skapar en bok själv, både text och illustrationer, kommer texten före bilden?

- I det här fallet kom det ögonblicksbilder med bara ett ord under. När jag senare skulle sätta ihop alla tiotals sista och ordna dem i grupper, och skapa ramberättelsen med flickan och hennes mumme, var det text först.

Jag var länge lite missnöjd med bilderna. Jag hade valt akvarell som teknik, och jag var innerligt trött på inhopflytande färger och tyckte allt såg bara skit ut. Sen plötsligt kom jag på att prova göra en bild med grafitpulver, och det kändes rätt på en gång. Nu finns det bilder i två olika tekniker i boken, och de signalerar lite olika stämningar.

HURDAN ÄR HIMLEN

Text Monica Vikström Jokela
Illustration Heli Pukki
Fontana Media

Hurdan är Himlen vill uppmuntra barn att ge ord åt sina föreställningar och bilder av vad som kan tänkas hända när vi dör, och författaren berättar sin föreställning om livet som en utfärd och döden som att komma hem från utfärden och få leka och bada bastu.

Boken ansluter sig öppet till en kristen föreställningsvärld, fast i fri tappning.

Tanken om livet efter döden som en hemkomst med lek och bastu är det så du själv föreställer dej det, Monica Vikström Jokela?

- För mig själv känns tanken på en fortsättning av tillvaron bakom dödens dörr som det sannolikaste alternativet. Och om det sedan visar sig att jag trodde fel, och det är den stora sömnen som väntar, så kommer jag ju inte att kunna harnas över det, och tron på en ljus fortsättning (för oss alla, inte en utvald trupp!) ger trygghet här och nu. Win-win, liksom.

Det här vill jag uppmuntra barn att tänka kring: Hur skulle din bästa tillvaro efter döden se ut, vilka bilder har du själv av livet och döden? Jag är en stor vän av naiva bilder, så JA - lekar och kvällsbastu finns med i mina bilder av det vi kallar himlen.

Vilken är din vackraste bild/föreställning om döden, Heli Pukki?

- Kirjassa pidän eniten siitä kuvas- ta jossa ukki odottaa tyynenä ja rauhallisena myrskyssä, muut juoksevat pelokkaina kohti turvallista venettä. Tuntuu että siinä kuvassa olen onnistunut tallettamaan hyvin turvallisuuden tunnetta.

Många vuxna verkar ha svårt att tala om döden med sina barn, man vill inget säkert säga för att man inte säkert vet, vad tänker du om berättelsernas betydelse?

- Jag tycker det är viktigt att tala om döden och att tillsammans med barnen konstatera att ingen människa VET hur det blir, men alla har sina tankar och bilder. Och berättelser. Mot bakgrunden av det kan man säga: Så här tror jag, de här berättelserna fungerar för mig.

Hur var det att samarbeta med Heli?

- Det var fint att få samarbeta med Heli, och se hur våra bilder och berättelser både möttes och ibland drog åt lite olika håll.

Hur var det att samarbeta med Monica?

- Monican kanssa oli mukavaa työskennellä. Sain vapautta ja aina apua kun kysyin. Oli mukava tehdä yhteistyötä.

ADJUTANTENS HEMLIGHET

Sebastian Nyberg
Schildts & Söderströms

Moses är inte i stugan. Han har väl inte smitit ut?

-Moses! ropade Benjamin.
-Kom hit din gamla mammut!

De kollade i potatiskällaren, båtskjulet och bastun. Ingenting.
Axels telefon pep till. Han tog fram den ur fickan och blev likblek.

-Vad är det? frågade Malin.

Axel höll upp telefonen så att de andra kunde läsa meddelandet:

"OM NI VILL SE ER HUND IGEN KOM GENAST TILL SKOGEN BAKOM HUSET"

Vad är väl en sommar utan (läs-)äventyr?!

- För mig är det en tråkig sommar. Jag vill alltid läsa minst en spännande och bra bok per sommar, gärna flera.

Var du själv en bokslukare?

- Ja, det var jag. Jag kunde läsa 2-3 böcker per dag när jag gick i lågstadiet.

Kusinerna Axel, Malin, Benjamin och Isabella njuter av ett långt och soligt sommarlov vid mormors stuga vid Toisvesi. De enda molnen på himlen verkar vara en serie inbrott som nyligen skett i trakten.

Men när Malin hittar en bunt gamla skrivhäften på sommatorget förvandlas kusinernas lata dagar till en spännande jakt på sanningen och vad som förefaller vara en sedan länge bortglömd skatt. Plötsligt blir det skrämmande tydligt för barnen att de är långt ifrån de enda som är ute efter den försvunna skatten.

Adjutantens hemlighet är ett hisnande äventyr för bokslukaråldern. Det är också en historia om mod och rättvisa, och om styrkan i att samarbeta.

HÄR ÄR ALLA ANDRA

Text Mimi Åkesson
Illustration Linda Bondestam
Förlaget

Här är alla som är arga. Här är alla som tittar på. Här är alla som längtar till helgen. Här är alla som längtar till efter helgen. I den här boken finns det många människor. De som har ett syskon och de som har något annat. De som leker och de som inte vill vara med och leka. De som är utklädda och de som känner sig utklädda.

Här är alla andra är en bok för alla som tillhör en grupp – och för dem som står utanför. Fast de tillhör ju också en grupp! Tur att det finns så många och att man inte behöver välja en. Och kan byta. Kanske skapa en helt egen? När allt kommer omkring finns det nog en grupp för alla – det gäller bara att hitta den. Eller dem.

En humoristisk kollektivbok av den debuterande författaren Mimi Åkesson och den erfarna illustratören Linda Bondestam. Sök reda på återkommande figurer i vimlet, pussla ihop egna historier, hitta vilka grupper du hör till, vilka du vill tillhöra och kanske saknar. Och vilka du inte vill tillhöra! Som de som inte kan sluta läsa.

Vilka grupper känner du dig mest hemma i, Mimi Åkesson?

- Jag är nog en ganska iakttagande person, så ofta befinner jag mig bland "alla andra" (även om de som är på väg såklart också kan vara iakttagande!). Likaså är jag nog oftare del av gruppen "alla som tittar på" än de som är arga (även om jag också kan vara arg – bara inte så ofta, och inte så att det syns så mycket utåt, tror jag).

När jag är bland "alla som tittar på", är det nog som en blandning av flickan i vit kofta och farbrorn i ljusgrön rock. Just nu tillhör jag även "alla som behöver glasögon"! Och jag känner mig nästan alltid hemma hos de skrattiga.

Kan man illustrera sig fram till en grupptillhörighet, Linda Bondestam?

- Absolut! Man kan till exempel illustrera sig fram till medlemskap i gruppen personer med begynnande gamnacke och dålig hållning. Och så förstås till gruppen som går och simmar p.g.a. sin begynnande gamnacke och dåliga hållning. Dessutom kan man illustrera sig fram till gruppen som äter snabbnudlar 7 dagar i veckan före en deadline och förstås en massa olika grupper som har med olika sätt att vara kreativ på:

Gruppen som målar akvarell i grupp, helst i solnedgången, eller gruppen som tecknar arga svarta monster i tusch, helst i ensamhet.

Det är ganska vanligt att höra till gruppen som dricker helt för mycket kaffe och gruppen som aldrig sover p.g.a. allt kaffedrickande eller gruppen som lider av magkatarr p.g.a. koffein- och nudeldiet.

Sist men inte minst kan man illustrera sig fram till bilderbokskonstnärernas fina gemenskap!

Vad är en kollektivbok?

- Ofta använder man nog den benämningen om böcker som flera personer har varit med och skrivit, till exempel en antologi.

Här tror jag avsikten är att beskriva en bok som handlar om många människor, eller grupperingar av människor, där just gruppen och grupptillhörigheten är en viktig utgångspunkt för berättandet, snarare än varje enskild individ (även om det är de som tillsammans utgör gruppen!).

Har du någon grupp du saknar?

- Under arbetets gång kom jag på en mängd grupper som jag gärna hade illustrerat men det var egentligen bara för att texten var så pass enkel att den gjorde det möjligt för mej att vara extra fantasifull.

Jag hade gärna ritat *Här är alla som gillar reptiler* eller *Här är alla som har en tatuering*. Boken fick ändå långt över 100 karaktärer så jag är trots allt nöjd över att det inte blev fler den här gången.

GOD MORGON RYMDEN

Linda Bondestam
Förlaget

Pigg som en mört vaknar barnet klockan 5 i sina föräldrars säng i mörkret. Studsar upp och fram till fönstret, tittar ut igenom sitt lekteleskop och ropar: *God morgon, rymden!* Läsaren får följa det energiska barnets framfart då det beskådar vad utomjordingarna på andra planeter sysslar med: dansar, äter och tvättar sig. Samtidigt väcks föräldrarna, morgonsysslorna klaras av och det aktiva barnet gör sig redo för dagen.

Brukar du läsa på morgonen?

- Ifall jag har en jättebra bok läser jag gärna alla tider på dygnet. Tidningen läser jag oftast på morgonen men tyvärr hinner jag sällan med böcker under vardagsmorgnar.

Är du en morgonmänniska?

- Jag stiger helst inte upp före klockan åtta men det räknas väl som morgon? När jag väl vaknat är jag oftast pigg.

Vad är bästa sättet att väcka en sjusovare?

- När jag var tonåring brukade min mamma be våra hundar Selma och Billy gå och väcka mej, de gjorde mej alltid glad och yrvaken. Har man ingen hund tycker jag frukost på sängen är trevligt, absolut inget där kallt vatten är inblandat!

En syskonbok till Linda Bondestams älskade småbarnsbok *God natt på jorden*. Perspektivet är omvänt – nu är det ett barn på jorden som tittar hur de andra rymdvarelserna har det. Roliga överraskningar och små uppgifter som att väcka en sjusovare gör den till en pigg utmanare till det klassiska sömnpillret godnattsagan.

SKELETTET

Text Malin Klingenberg
Illustration Maria Sann
Schildts & Söderströms

Jag undrar om mitt skelett drömmer om att få spöka på ett nöjesfält.

Jag undrar om mitt skelett också svettas när vi springer.

Jag undrar om mitt skelett trivs i min kropp. Jag undrar om mitt skelett kommer att sakna mig när jag är död.

Det är maskerad. Teo är kanin, Olivia är robot och Alvin är häst. Och Roni är ett skelett. Teo blir så rädd för Roni att han springer sin väg. I farten snubblar han på sina långa kanintassar och skadar sig.

- Det verkar som om armen har gått av, säger läkaren på sjukhuset.

- Vi ska titta på ditt skelett.

Har Teo ett skelett inne i sin kropp?

- Alla har ett, säger mamma.

Hjälp! Tänk om lillebror kan se mammas skelett där inne i magen. Tänk om han blir rädd?

Skelettet är en berättelse om rädslor och att övervinna dem.

Tycker ni själva att skelett är läskiga eller har ni tyckt det som barn?

Malin: Jag är inte, och har inte heller som barn varit rädd för just skelett, fast jag har varit rädd för allt möjligt annat. Men jag fascineras av att det finns så mycket inuti oss som vi inte har koll på. Fantasin om att ett skelett har ett eget medvetande tycker jag är spännande!

Vad är era bästa tips för att övervinna rädslor?

Malin: Jag är ganska ängslig av mig, men har också märkt att saker är mycket läskigare inuti mitt huvud än i praktiken. Så mitt tips är nog att utsätta sig för sådant som skrämmer en lite. Och sånt som skrämmer en mycket behöver man ju faktiskt inte göra, så om det inte är livsnödvändigt kan man strunta i sådana saker.

Maria: Jag tyckte nog att skelett var läskiga men också fascinerande när jag var ett barn. Som bildkonstnär har jag ju studerat skelett relativt noga som en del av anatomistudierna. Man skulle rita skelett ur en bok och studera olika plastmodeller av skelett. Det gjorde jag för att förstå vilka olika ställningar en kropp kan ta, då är det lättare att rita kroppen ur fantasin också. Nuförtiden uppskattar jag skelett som något vackert och mycket viktigt.

Maria: Bli nyfiken på det du är rädd för, ta små steg för att lära känna det. Många skrämmande saker är intressanta om man bara vågar ta reda på hur de fungerar.

VILJA OCH VALEN

Text Sanna Tahvanainen
Illustration Emelie Gårdeler
Schildts & Söderströms

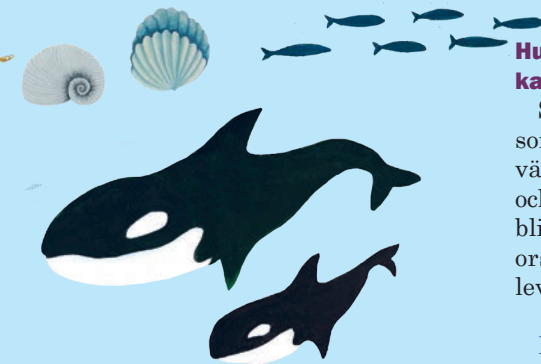
-Moster! Moster! hojtar Vilja. Vakna! Det är ka-ta-strof. Sillen blåser iväg!

-Sillen? säger moster yrvaket. Vart är sillen på väg?

-Det stormar så hårt att sillen blåser långa vägar ut i havet, säger Vilja. Och det är ka-ta-strof, för där sillen finns, finns valarna.

Vilja vet allt om valar. Som att blåvalens hjärta kan bli lika stort som en bil. Hon vet också att det hon allra helst vill är att få träffa en livs levande val. Men dagen då Vilja och moster ska på valsafari blåser det upp till storm. Det blir fjordkryssning med skaldjursbuffé i stället. Chanserna att få se en val verkar lika med noll, men Vilja är inte beredd att ge upp sin dröm. Med hjälp av valkunskap och påhittighet kanske mötet med en val är möjligt i alla fall?

Vilja och valen är en bilderbok om ett barns innerliga önskan att få uppleva ett av naturens stora under och om tron på att det är möjligt. Boken är ett första samarbete mellan den finlandssvenska författaren Sanna Tahvanainen och den svenska illustratören Emelie Gårdeler.

Vilja vet allt om valar, vad visste ni om valar när ni började skapa boken, Sanna Tahvanainen och Emelie Gårdeler?

Sanna: Jag visste en hel del. Valar har haft en dragningskraft på mig så länge jag minns! Boken baserar sig på mina egna erfarenheter. Gjorde en skolturné i Nordnorge hösten 2017 i gnistrande vackert höstväder och hade bokat in valsafari till veckoslutet - då storm och regn gjorde att det blev intet av mina storslagna planer! Istället blev det en bok. Så jag har fortfarande aldrig träffat en val. Är fascinerad av valar av flera orsaker. Deras storlek är förstas en sak. Men också att de är däggdjur, att de har barder som de silar sin föda med och att man använt valben till korsetter dvs något man burit intimt nära huden.

Emelie: Jag visste inte i närheten så mycket om valar som Vilja i boken gör. Men jag har målat av dem tidigare och har en bild av att de är fina varelser, dels för deras kärlekssånger och att jag har läst att knölvalar eventuellt kan känna komplicerade känslor så som empati.

Hur uthärdar man stora och små katastrofer och besvikelser?

Sanna: Jag tror det är en fråga om personlighet och erfarenheter. En gammal vän till mig lärde mig något värdefullt och det är att aldrig sörja saker som inte blir av utan se det istället som en god orsak att återvända. Klokt! Försöker leva enligt det.

Emelie: Det går att göra som Vilja gör i boken och inte erkänna sig besegrad. Kämpa på och hitta en lösning. Om det ändå inte skulle gå som en vill så tycker jag en ska tillåta sig att sörja sin besvikelse men senare försöka på nytt och inte släppa sin dröm.

Hur har samarbetet mellan er sett ut?

Sanna: En annan vän tipsade mig i manusskedet om Emelie! Vännen tyckte Emelies bildvärld och min text skulle fungera fint ihop. Vi har aldrig träffats, bara "setts" en gång på ett digitalt möte.

Varken Emelie eller jag är stora vänner av just digitala möten så det ska bli roligt att ses IRL i höst! Samarbetet har trots avståndet fungerat smidigt. Jag älskar Emelies palett! Och känslan i bilderna och handens spår. Hoppas det blir flera böcker ihop!

Emelie: Jag är jätteglad för det här samarbetet! Alla mina tidigare barnböcker har varit med samma författare så känns jättekul att hitta ett nytt samarbete. Jag älskar Sannas text och karaktärer, hennes humoristiska element i texten, plus att jag får jobba med mäktiga och vackra landskap i bakgrunderna. Att boken ska släppas på finska också känns så fint och att jag får möjlighet att komma till Helsingfors för boksläpp och utställning av mina original.

En fantasivärld du aldrig vill lämna

Giraffens hjärta är ovanligt stort av Sofia Chanfreau och Amanda Chanfreau är en magisk berättelse för bokslukaråldern (9–12 år) som också passar som högläsningsbok för yngre barn.

Fler härliga böcker för barn och unga hittar du på adressen litteratur.sets.fi

SCHILDTS &
SÖDERSTRÖMS

Fibuls

HALLOWEEN

party

för modiga barn

29.10

kl. 17–19

Richardsgatans bibliotek
Richardsgatan 3, Helsingfors

Fibul på Arbis

★
julvaka

25.11 kl. 17–21

Verkstad, färgbad och bokförsäljning
Träff med författare och illustratörer

Helsingfors Arbis
Dagmarsgatan 3, Helsingfors

Underhållande fackbok för barn!

I Myrornas rekordbok av Katja Bargum och Jenny Lucander finns allt du har undrat om myror – och sådant du aldrig har kunnat föreställa dig. I myrornas värld myllrar det av rekord, för fastän myrorna är små har de superkrafter!

FÖRLAGET

Fler suveräna barn- och ungdomsböcker
hittar du på www.forlaget.com

MERA
Inkörsport till tyngre läsning

www.fibul.fi

Litteraturmagasinet MERA 2022 är utgivet av Fibul r.f.
– Författare och illustratörer av barn- och ungdomslitteratur

Upplaga: 1000 • Tryck: TR-Urex, Borgå • Papper: Edixion, PEFC-certifierat och EU-ecolabelmärkt
Redaktör: Nadja Andersson • Layout: Nadja Andersson • Projektansvarig: Nadja Andersson
Konstsamfundet, Stiftelsen Emilie och Rudolf Gesellius fond och Svenska kulturfonden
har gett understöd. Tack!

Svenska
kulturfonden